

Angaaende

Oprettelsen af et Museum

for Thorvaldsens Museums

ARKIV.

omfattende

Thorvaldsens Kunstværker,

samt

Forslag til et Hødersminde

for Wehlenschläger.

Kjøbenhavn.

Trykt i Bendixens Enkes Bogtrykkeri, ved M. C. Werner.

1837.

Angaaende

Oprettelsen af et Museum

for Thorvaldsens Museums
ARKIV.

Thorvaldsens Kunstværker,

samt

Forslag til et Hædersminde

for Gesselschläger.

Kjøbenhavn.

Etrykt i Bendixens Enkes Bogtrykkeri, ved M. G. Werner.

1837.

Der tales og skrives nu saameget for og imod Oprættelsen af et Museum for Thorvaldsen's Kunstværker, og Sagen er derved saa tilstrækkeligen droftet, at det vilde være vanskeligt at fremstille noget Nyt, om ikke den maaske kunde betragtes fra et Synspunkt, som formaaede at tilveiebringe, om end ikke en fuldkommen Samstemning, saa dog en Nærmelse mellem begge Partier.

De som stemme for Oprættelsen af bemeldte Museum, have blot paatænkt et sadant for Thorvaldsenske Værker, uden at det Gensidige herved er faldet dem ind. Vor der her ei gaaes frem efter samme Negler som de hvorefter et Billedgalleri sammensættes og ordnes, nemlig: efter de forskjellige Skoler, af hvilke hver igjen indeholder forskjellige Mesteres Arbeider. Har man nogensinde set et Billedgalleri bestaaet af een Mesters Arbeider? Og blev dette Tisfældet: vilde da vel Gensidighed i Anskuelser hos de vordende Kunstnere kunne undgaaes, selv om denne Mester var den største i sin

Kunst; og hvorledes vilde noget Originalt fremdeles kunne opstaae?

Bel sandt — man kunde sige: „Kunstnerne kunne betragte de ikke-thorvaldsenske Værker paa de andre Steder, hvor de forefandtes“; — men Skønheden i det Fortrinnlige bliver dog mest loinefaldende ved Sammenligning, og ved denne fremhæver sig igen Forstjelighederne. Kunstneren danner sig jo netop ved at stue disse hos enhver Mester især; og ved at see hvor forskelligt Enhver har opfattet sit Stof, bringes han selv til at bryde sig en egen Bei, hvorved netop Originaliteten opstaar. Dette gjælder et blot om Maleri, men om enhver sjøn Kunst; altsaa og om Billedhuggerkunsten.

Hvad Indsydelse det vilde have paa vordende Kunstnere, i et saa stort Museum blot at finde Thorvaldsenske Arbejder, al deres Fortraeffelighed uagtet, have vi altsaa seet; men dette vilde ikke være den eneste Ulempe. Den Indsøgte vilde spørge: „har da Europa?“ og den Fremmede: „har da Danmark ingen flere Billedhuggere havt?“ — og Spørgsmaalet vilde være saare naturligt. Spurgte hin, da kunde man nævne Mange; men at deres Værker ei fandtes, vilde ikke være nogen Skam for det lille Danmark; thi skulde det have en saadan Samling, da maatte det besidde Noget af alt det Fortrinnlige, der ved den succesivt skabende Meisel er fremstaet i saa mange forskellige Lande, hvilket vilde udfordre

uhyre Skatte; — men spurgte den Fremmede, da vilde man ikke kunne undgaae at nævne Wiedewelt, og med Blusel; thi ham lod man, som Groald, hukke under ved Mangel af Paaskjønnelse, og den stakkels Kunstner forlod Kunstsens den skabende, og valgte Selottilintetgjørelsens Vej; og medens hans udødelige Værker i Roessilde Domkirke og Trostskabens Figur paa Frihedsstøtten udenfor Vesterport, vidne om hans Storhed, staer, med sorgelige Træk, Mindet om hans Endeligt indført i Sagas Bog, medens Digterens Ord sorgeligen gjenlyde:

„Trostskab græder
Klædt i Marmorklæder,
Hvid og bleg, den ranke, hulde Mø;
Haand paa Brystet,
Albrig, albrig trostet
Stirrer hun hen paa den sorte Gø.“

Danmark har ikke blot havt ham, men og Dajon, og blandt de Nulevende: Bispen og Freund. „Gre disses Arbejder da Fuskerier, siden de ei her ere indlemmede?“ vilde den Fremmede, som indtraadte i dette Museum, med Rette spørge, og man vilde have ondt ved at svare Nei, siden de have fuldført Arbejder for Steder, hvor man ikke har havt isinde at anbringe Fuskerier, og de twende Sidste have alt ved deres Arbejder erhvervet sig en Hoeder, der er usforgængelig, sjøndt ei saa straalende som Thorvaldsens. Correggio udbrod, ved at see et Maleri af Raphael: „Ogsaa jeg er Maler!“ — og Ingen er det

falden ind at nægte, at han var en stor Mester, skjønt Raphael var en større.

Skal da et saadant Museum oprettes, da bør det, for at være nationalt, omfatte ikke blot een Mands, men alle Nationens Skatte af indenlandst Kunstværker af denne Art, forsaavidt Modeller kunne tilbeiebringes, naar de originale Arbeider ei haves, eller disse smykke et eller andet Sted, for hvilket de oprindeligen ere bestemte; og Thorvaldsen vilde vist ei have noget derimod, da hans Værker, ved deres Mængde og Fuldkommenhed, dog alligevel vilde intage den første Plads; ja deres Fortrinnlighed først ret erkendes ved Sammenligning. Ogsaa burde det bære hans Navn, da han, ved den herlige Gave af sine Værker, har givet Anledning dertil; hvorfor det passende vilde kunne benævnes: „Det Thorvaldsenske Museum for danske Billedhuggerværker“. Derved sik Thorvaldsen Gren og de Andre ingen Skam ved at udelukkes. Ja den Forgrundelse, som det vilde være at oprette et Museum for enkelt Mand, vilde da kunne undgaaes; ikke at tale om, at denne Forgrundelse meget lidet vilde stemme med den Lunkenhed, der fra Danmarks Side vistes Kunstneren ved og lang Tid efter hans første Fremtræden, hvilket er saa bekjendt blandt Publikum, at det ikke behøves at man lægger Skjul derpaa.

Bel har Prof. Thiele i sin lille Bog om Thorvaldsen, Pagina 12, sagt at besmykke dette saa godt som

muligt, ved, efter at have omtalt Guldforelsen og Salget af hans Jason 1803, at sige: „Men i Danmark ventede Man imidlertid Aar for Aar at han vilde ven de tilbage, og dette maa vel antages at have været Grunden til, at han først i Aaret 1807 modtog en Bestilling fra sit Fædreland,“ hvilken Bestilling, som man af det Paafølgende i Bogen seer, ikke var fra offentlig Side, men aldeles privat; og længere hen, Pag. 13: „Det varede nu ikke længe, førend han fra den danske Regjering opfordredes til flere og større Arbeider, og blandt disse varede fire runde Basrelieffer, som smykke Forfiden af Christiansborg Slot.“ Dog veed man, at disse først vare udstillede i 1826, og, saaværdt Forfatteren heraf veed, blev de ikke bestilte før under hans Ophold her i 1819.

Saaværdt om selve Museet, om hvis Gavnlighed, naar der først er Midler til dets Opførelse, og under Forudsætning af, at det faaer den berørte Udstrekning, der i Grunden kun kan være een Mening. Men — end flere Anker fører Oppositionen: først angaaende Maaden, hvorpaa Opfordingen til at yde sin Skjær og dennes Indsamling er stæet og steer, og som fornemmelig synes at have foranlediget, at et Modparti er opstaet; og dernæst i Henseende til at det endnu ei skulde være Tid til et fligt Foretagende, da Financer-

nes Tilstand er saa mislig og Folket ei heller kan bære flere Vyrder. I Henseende til første Anke: Hvad har man da saameget mod denne Opsordring? At den bærer Præg af Enthusiasme for den store Kunstner, kan dog ikke være nogen Fejl; thi ved enhver saadan Lejlighed, hvor det gjælder om at vække en heel Nations Begeistring, bør Hjerterne stemmes, som kun kan skee ved begeistrende og dybt indgribende Ord; men det maa altsaa snarere være den de Iftekende paalagte Taus-hed, der har fornærmet, hvilket vel er noget der burde oversees; men den Fornærmede, eller rettere: den, der føler sig truffen, overseer ei lettelig. Fremfor Alt maa Alarsagen imidlertid være den, at det ikke forblev ved Opsordringen alene, men at tillige Circulairer og Lister omfandtes fra vedkommende Authoriteter og Collegier; ja selv fra det næstførste Collegium med de mindst gagerede Betjente, til Circulation blandt disse; hvorved Tilfældet blev, at de saaledes krydsede hinanden, at for Mangen er bleven forelagt saadan fra to à tre forskellige Steder. Dette er dog virkelig at anvende, om ikke en physisk, saa dog en moralisk Evang; thi Mangen, som ellers ikke har Interesse for Sagen, giver blot fordi han troer, at han tør ikke andet, da Planen forelægges ham fra hans Overmænd; ikke kan være andet bekjendt, eller fordi han synes han ikke vil staae tilbage for sine Naboer, o. s. v., og dertil kommer, hvad alt offentligt meget rigtigt er fremsat, at

mangen en Lægmand har ikke engang noget klart Begreb om hvad Thorvaldsen egentlig er for en Mand, og fin-der derfor i denne Opsordring kun en ny Anledning af Øvrigheden til at sætte ham i Contribution. Eigeledes er det vist, at med Bonden gaaer det end værre; thi ikke nok med at han intet Begreb har om Kunstneren, men hører han, at en Billedhugger er en Mand, der bruger Stenen til sit Material, da farer ham en Skæk i Blodet, og han tænker uvilkærligen strax paa de Steen, han, efter Beboesenets ægte Mehemed-Aliske Principer, aarlig maa sammenhøre fra langt og til langt fra hans Hjem liggende Steder, og dervede spø-lere Heste og Vogn; ikke at tale om, at han maa for-somme den beleilige Tid til sit eget Arbejde; — og Tæ-gen bliver, at han harmes ifstedsfor at begeistes.

Den anden Ankepost er af mindre Betydenhed; thi har man Noget tilovers, og Staten og hver Mand har faaet Sit, da maa man vistnok have fuld Raadighed over dette Tiloversblevne som sin lovlige Ejendom, paa hvilken Maade man saa end depenserer det. En mod-sat Indstrekning i Ejendomsretten hjælper vores Love ikke.

En langt mere grundet, men, besynderligt nok, endnu ei paaanket Invending, maa det derimod blive, at Danmark ikke kan være Foretagendet bekjendt, saalænge det endnu ei har gjort Noget for dets største Digter, der dog vist staarer i lige Rang med Thorvaldsen i Hen-

seende til det meget Fortrinnlige, ja tildeels Uovertræffelige, han har præsteret; thi det er ingen Grund at han ei har samme europeiske Navnkundighed. Der til udfordredes blot at han skulde have levet og digtet i en Verdensstad som Rom, og derfra udsendt sine hellige Værker, saavel som og, at han havde holdt sig mindre til Nordens Eginner, som et have Interesse for Sydboeren; men da var han ei heller blevet saa national og for os eindommelig. Han have vi midt iblandt os, og hvad have vi gjort for ham? En enkelt Hædersytring er vel ved enkelte Lejligheder bevist ham; dog ikke udeelt af Nationen; kun af de Studerende; hvorimod han i Norge og Sverrig er blevet modtagen med Jubel. Selv en Plan til i sin Tid at kjøbe Bakkehuset og forcere ham, som et Familieminde der maatte være ham hært, kunde ei komme i stand. Og dog er der ei mindre Grund til at hædre Digteren end Billedhuggeren; thi Digttekunsten træder et blot primitiv, men mere skabende og omfattende frem; Billedhuggerkunsten derimod henter sin Begeistring og sine Ideer fra den *), eller og fra alt tilværende Billedhuggerværker, og begeistrer altsaa kun paa anden eller tredie Haand.

*) Hvilket rigt Stof saavel for Maleren som Billedhuggeren frembyder ikke Oehlenschlägers: „Nordens Guder“, og hans andre, paa Mythologi og Oldhistorie grundede Værker.

Man vilde altsaa i ham tillige have hædret Kunsten, om man havde gjort Noget for ham. Man gjorde det ikke; men istedet derfor haarer og nedrives man ham for de Værker han er nødsaget til at skrive, for at kunne leve, (ligesom om den, der er nødsaget til at besatte sig med mange Tag, der ligge udenfor hans egentlige Sphære, var i Stand til at leve i litter Kunstværker) og siger, han er ei længer den store Digter, og det uagtet han paa samme Tid leverer et af sine største Mesterværker: „Socrates“. — Dette maa henlægges; — kan et engang gaae Abonnementsafstenerne rundt. Og hvorfor? — Fordi Publikum er saa forvænt ved franske Smaastykker, der vel have en let converserende Tone, men endnu lettere Gehalt, og — Vaudeviller, som i Allmindelighed passere for Wittighedsværker, uagtet man ofte i dem finder ligesamme Flauheder som Wittigheder, og Theatret ved dem forlængst er nedværdiget til en Fjellebod. Men det giver Indtægt, siger der. — Desværre, at man ved et kongeligt Theater er nødt til at see saameget paa Indtægten, og derved bringe Digteren til at nedstige til Publikum, istedet for at lade det stige op til ham. Her gjælder Bessels: „Jo galere jo bedre.“

Thorvaldsen er riig, Oehlenschläger fattig. Lad os først og fremmest gjøre Noget for den Sidste, at Man ei skal sige: „De Danse hædre Thorvaldsen, fordi Fremmede først have hædret ham, og det gjøre de blot af

Vorfængelighed; thi ham som er nærmest til Hæderen, og som de have midt iblandt sig, ham lade de sidde og glemme ham, ligesom Rangforordningen synes at have glemt ham." Ja! Saaledes ville de sige, og høts var Skammen? — Nationens! — Digteren staaer i Grunden lige høit, thi han maa vide at have sig over al saadan Rang, ved Aanden Rang. Han staaer i Virkeligheden ophevet over al verdslig Rang, thi med denne vilde han, uden Aanden, dog aldrig formaae, at skabe et Digterværk; men maaske vel, ved Compilationer af Lærdommens Pulterkamre: torre Annaler i Statistik og Historie, latinske Programmer om Reiserens Skjæg v. s. v., o. s. v.

Til at stifte et Hædersminde for Dohlenschläger udfordres intet Tempel. Et saadant frembyder ethvert af hans episke og tragiske Mestersværker, hvori Aanden kan opleftes og have sig i begestret Flugt med Digteren. Der vilde altsaa et medgaae 300,000, men vel indtil 100,000 Rbd., eller i alt Fald mindre; der maatte forblive et staaende Fond, ved hvilket Anvendelsen af den aarlige Renteste bestemtes saaledes: Halvparten for Dohlenschläger, saalænge han lever, og, efter hans Død, for den, som da maatte anses for Danmarks dalevende største Digter (hvorved det var en Selvfølge, at den Af-dødes Enke ogsaa maatte betænkes); og den Aanden Halodeel af Renten, deels til Understøttelse for trængende Digtere, som allerede have vakt saamegen For-

haabning, at Deres Gent fortjener at fremhjælps, saa a, de ikke behøve at skrive for Brød; deels til Prisbelønninger for udmarkede digteriske Frembringelser over selvalgte eller opgivne Emner.

Vilde Nationen udføre dette, da vilde Ingen her kunne sige: „Han øres af sin Nation, fordi hele Europa ører ham“; hvortimod de i modsat Fald ville kunne sige: „De øre Thorvaldsen, som ikke vedkommer dem videre, end at han er født iblandt dem, thi Nøm har dannet ham; men Dohlenschläger have de glemt.“ Og hermed være Nationen opfordret til dette Foretagende, for hvilket viist de samme Mænd, som talede saa varmt for Thorvaldsen, med samme Beredvillighed ville træde i Spidsen; thi først da, naar Nationen har viist sig skøn som imod sin store Digter, og naar den efter hædrer hans herlige Værker — der nu ere nærværd at glemmes — med dens opmuntrende Bisald; naar Halon Carl etter fylder Huset og Socrates igjen fremdrages, da vil den og først tilfulde med en rolig Samvittighed kunne høste Gavn og Glæde, ja Hæder, ved Oprættelsen af et Thorvaldsenskt Museum for danske Vil-ledhuggerværker.
